

Svenska Settlementförbundet, SSF:s övergripande syfte är att stärka ungas och boendes röst i utvecklingen av sitt område.

Svenska Settlementförbundet arbetar för att stärka infrastrukturen för demokratisk, kulturell och social hållbar utveckling lokalt.

Det gör vi genom att arbeta för att stärka lokalt områdesarbete, öppen fritids- och ungdomsverksamhet, tillgång till mötesplatser för alla åldrar och i synnerhet för unga.

Områdesbaserat arbete sker både i det offentliga rummet och på olika arenor och mötesplatser i samverkan med de lokala aktörerna.

Settlementidén: Varje människa har rätt till social tillit och trygghet. Det menar vi är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Rätten att uttrycka sig och göra sin röst hörd är viktigt. Kollektiv empowerment och lärande är centralt samt alla människors rätt att utöva och glädjas av sina egna kulturellt uttryck och dela andras. Kultur, när den tolkas brett, ökar livsglädjen samt känslan att livet är värdefullt och ger mening vilket bidrar till förbättrad hälsa.

Bakgrund

Områdesbaserat arbete har över tid kommit och gått i Sverige. "Nya" strategier och metoder har tagits fram och implementerats av olika aktörer för att efter några år läggas ner.

Gemensamt för dessa är att de offentliga aktörerna har gått in och samverkat i områdena. Ibland har de boende (*barn, ungdomar, vuxna och äldre*), föreningar, civilsamhälle och andra lokala aktörer deltagit i insatserna som oftast haft prägel av ett ovanifrånsperspektiv. Vilket har lett till brist på lärande i områdesutvecklingsarbetet. Det lokala engagemanget och den kunskap som oftast finns bland de föreningsaktiva och i olika självförvaltningsgrupper är en nödvändighet för lokal delaktighet¹⁾ och ett underifrånsperspektiv.

I kunskapsöversikten Storstad i rörelse lyfts att "I de bostadsområden där det funnits kompetens och traditioner lokalt, när det gäller områdesbaserat arbete, så har arbetet inom de lokala utvecklingsavtalen (*stadsbidrag*) snabbt kommit igång och byggt vidare på tidigare erfarenheter. Ett områdesbaserat välfärdsarbete har vuxit fram med ambitioner om underifrånsperspektiv och samverkan för ögonen."²⁾

Nationella strukturella problem som arbetslöshet, fattigdom, trångboddhet, utanförskap med mera kan inte ett områdesbaserat arbete förändra.³⁾ Däremot bidrar områdesbaserat arbete med att vara en lokal resurs för unga och boende att mobilisera, stärka det sociala kapitalet och förbättra ungas uppväxt- och boendes livsvillkor.

I Riksrevisionens skrivelse Om riktade statsbidrag för socioekonomiskt utsatta områden (Skr. 2020/21:53) konstaterar de i sin granskning att utvecklingsarbete eller sådant som är tänkt att integreras i den ordinarie verksamheten har goda förutsättningar att motverka sociala problem i socioekonomiskt utsatta områden."⁴⁾

¹⁾Hur skapar vi inkluderande rum? [ISU rapport forskningscirklar final.pdf \(mau.se\)](#)
Institutet för hållbar stadsutveckling (ISU) i samarbete med Malmö Stad och Malmö Universitet

²⁾[Storstad i rörelse Kunskapsöversikt över utvärderingar av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal \(regeringen.se\)](#)

³⁾<http://bostad2030.se/ny-rapport-insatser-i-utsatta-omraden/>

⁴⁾Riksrevisionens rapport om riktade statsbidrag för socioekonomiskt utsatta områden
Skr. 2020/21:53 ([riksdagen.se](#))

Hållbart områdesbaserat arbete är etablerat i Sverige

Föreningen Trädet, kooperativ kultur- och fritidsförening.

När du öppnar dörren till Trädets lokaler möts du av gemenskap och trygghet. Det är mycket som pågår samtidigt som det är en lugn stämning. Mötesplats Trädet i Bricke-

backens centrum i Örebro delar lokaler med skola och bibliotek. De har också en gemensam aula. Brickebacken var en del av miljonprogrammet och 1973 flyttade boenden in i området. Ungdomar och vuxna, boende i området tog initiativ till att bilda arbetsgrupper utifrån olika intressen. Det blev början på att föreningen Trädet bildades 1987 och medlemmarna är de boende och olika aktörer (*föreningar, lokala fastighetsbolag, studieförbund, skolan m. fl.*) i området. Verksamheten är för alla åldrar med fokus på barn och ungdomar. Olika verksamheter har sedan dess vuxit fram i området.

Några framgångsfaktorer är att tonåringar ses som en resurs. De blir på så sätt förebilder för andra ungdomar och supportrar nästa generation. Familjeverksamhet med teater, sång, sagostunder, loppis, underhållning och grillning stärker gemenskapen. På lördagar har caféet aktiviteter för barn. Caféet är också en arbetsplats för områdets boende. Trädet samordnar olika områdesgrupper och ger ut en tidning. Trädet samverkar med andra aktörer i området och jobbar nära kommunala fritidsgårdar och har ett stort förtroende hos tjänstemän och politiker.

Områdesbaserat arbete drivs av idéburen aktör eller av kommunen

Oavsett vem som är huvudman för områdesbaserat arbete pågår ett nära samarbete med unga, boenden och olika lokala aktörer. Kommunen kan sluta avtal eller en överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap, IOP med en idéburen aktör. Verksamheten finansieras helt eller delvis av kommunen. Kommunerna driver även verksamheter i egen regi.

Exempel på etablerade områdesverksamheter: Allaktivitetshuset i Malmö stad, Kulturhusen i Uppsala kommun, Fritidscentret Lövånger i Skellefteå kommun i samarbete med Folkets hus, Föreningen Trädet i Brickebacken i Örebro, Föreningen Hemgården i Lund.

Områdesbaserade arbetets värdegrund

Områdesbaserat arbete innebär att en koordinators- områdesarbetare tillsammans med barn, ungdomar, vuxna och äldre stärker de lokala livsvillkoren. Verksamheten utgår från allas lika värde och tilltro till människans egen kraft och förmåga att ta ansvar.

Områdesarbetare, fritidsledare och ungdomsarbetare möter människor där de är och i ögonhöjd, ser möjligheterna och har fokus på det som främjar och utvecklar och har insikten om att det finns olika intressen, normer, symboliska och rumsliga gränslinjer. Styrkan i det områdesbaserade arbetet är den lokala dialogen och samverkan mellan olika aktörer från olika sektorer och som utgår från de boendes tolkningsföreträde.

Områdesarbete är framtidsfokuserat och lösningsinriktat kring hur de boende: barn, ungdomar, vuxna och äldre vill ha det i sitt område.

Internationellt

Internationellt är områdesbaserat arbete, Community Work en väletablerad metod för att involvera unga och boende för att stärka empowerment, socialt kapital och de lokala livsvillkoren.

International Federation of Settlements and Neighborhood Centres, IFS

En global organisation för områdesbaserat arbete utifrån settlementidén. Över 11 000 lokala områdesbaserade verksamheter i mer än 30 länder från sex världsdelar är anslutna till IFS.

IFS har rådgivande status i FN kring sociala och ekonomiska frågor. Organisationen har idag också fokus på att omsätta Agenda 2030 globala mål för hållbar utveckling i det lokala arbetet. Svenska Settlementförbundet arbetar aktivt i IFS.

Erfarenheter, effekter och framgångsfaktorer

Avgörande framgångsfaktorer i områdesbaserat arbete är värdegrunden och förhållningssättet i mötet mellan unga, boende, lokala aktörer och kommunen. Styrkan ligger i "ögonhöjdmöten" och fokus på möjligheter. Det är de ungas och boendens lokala livsvillkor, behov och viljor i mötet med lokala aktörer och kommunens strukturella verksamhet som mobiliserar resurserna i den lokala utvecklingen. Det är koordinators/ områdesarbetarens roll. Genom att vara områdets resurs, bidra till ökad tillit och förtroende, stärka relationerna, nätverka och länka samman stärks områdets sociala kapital.

Samverkan med föräldrar och skolan är också avgörande framgångsfaktorer. Erfarenheter visar att ett större fokus på verksamhet utifrån tjejers behov i området även förbättrar villkoren för blyga killar, unga med funktionsvariationer och unga HBTQI personer. Det bidrar också bättre till att fånga upp ungdomar som vill bryta med sitt kriminella gäng. Åldersblandade mötesplatser med "65+" ökar tryggheten samtidigt som det finns behov av specifik ungdoms- och gruppverksamhet.

Erfarenheterna av områdesbaserat arbete visar att:

- Ungas och boendes behov synliggörs.
- Barns och ungdomars hälsa och skolresultat förbättras.
- Fler engagerar sig i området samt fler föreningar startas i området.
- Fler ungdomar och föräldrar blir ledare i olika områdesaktiviteter.
- Lokala traditioner, områdesaktiviteter, event utvecklas och stärks.
- Unga och boenden får en större stolthet över sitt område.
- Kommunen får en bättre förankring i området.
- Delaktigheten och demokratin stärks.
- Unga och boenden tillsammans med lokala aktörer blir en stark kraft för områdets utveckling över tid.

Svenska Settlementförbundets avsikt:

Att stärka det områdesbaserade arbetet samt verka för att fler områdesverksamheter etableras utifrån boendes och i synnerhet ungas behov, medverkan och delaktighet.

Att stärka och stödja ungas delaktighet, platstagande och empowerment genom ungas organisering, ledarskap samt ge stöd för ungas nätverkande och lokala aktiviteter.

Svenska Settlementförbundet

Är en samlande idéaktör för områdesbaserade verksamheter och mötesplatser (*fritidsgårdar, hemgårdar, allaktivitetshus, kulturhus och kulturcentrum med flera*) utifrån ungas och boendens behov och medverkan.

Utmaningen är att ungas uppväxtvillkor och vuxnas livsvillkor i olika områden, är ojämlika och ojämställda. Samtidigt som stigmatiseringen av olika områden riskerar att förminska alla de unga och boende som har viljan och engagemanget för att stärka sitt område.

Områdesarbetet syftar till att stärka områdets trygghet, bidra till ökad social rättvisa, empowerment och demokrati samt rätten till meningsfull verksamhet (*kultur, lärande, hälsa, idrott,*) som inkluderar och stärker de prosociala krafterna i området.

När de lokala livsvillkoren stärks ökar det även de boendes förmåga att bidra till såväl lokala som globala utmaningar och en hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030⁵⁾.

Områdesbaserat arbete är en angelägen lokal resurs.

Svenska Settlementförbundet ser områdesbaserad verksamhet som en rättighetsfråga. Oavsett om det är i stadsmiljö, förort eller på landsbygd!

⁵⁾I synnerhet de Globala målen: 3) God hälsa och välbefinnande; 4) God utbildning; 5) Jämställdhet; 10) Minskad ojämlikhet; 11) Hållbara städer och samhällen; Hållbar konsumtion och produktion; 13) Bekämpa klimatförändringarna; 16) Fredliga och inkluderande samhällen.

Områdesbaserat arbete ger stödstrukturer för:

Egenorganisering och demokrati

- empowerment, egenorganisering, föreningsbildande och skapa forum för delaktighet och inflytande.

Kultur och meningsskapandet

- kreativitet, meningsskapande och självförverkligande sammanhang i gemenskap med andra.

Bildning, lärande och utveckling

- utforskande och möjligheter att förverkliga idéer samt skapa forum för icke formellt lärande och utvecklande av intressen.

Social hållbarhet & socialt kapital

- sociala nätverk, stimulera till möten, nya sammanhang och gruppbildningar.

Svenska Settlementförbundet arbetar lokalt för att främja social tillit och trygghet i bostadsområdena. När förutsättningar ges för unga, vuxna och äldre att träffas kring intressen och aktiviteter, stärks relationerna. Det ger plats för kreativitet, möjligheten att skapa och att utvecklas. Det är viktigt för delaktighet och bidrar till förbättrad hälsa. Det är i mötet som behoven och engagemanget växer fram kring hur vi gemensamt vill ha det i vårt bostadsområde. Så arbetar Settlementrörelsen i hela världen för en levande demokrati.

Medlemmar i Svenska Settlementförbundet:

Föreningsdrivna mötesplatser och områdesverksamheter, Ungdomsföreningar som på olika sätt lyfter området, Kommunala mötesplatser och områdesverksamheter.

www.settlementens.se

